

LAUSUNTOPYYNTÖ STM007:00/2016: VAKUUTUSTEN TARJOAMISESTA ANNETUN DIREKTIIVIN KANSALLISTA TÄYTÄNTÖÖNPANOVA VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN LOPPURAPORTTI**YLEISTÄ**

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry:n (SVAM) eurooppalainen kattojärjestö BIPAR on osallistunut vakuutusten tarjoamista koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/97 (IDD) valmisteluun. Suomen Vakuutusmeklariliitto on myös ollut sosiaali- ja terveysministeriön 29.2.2016 asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä on ollut valmistella ehdotukset direktiivin kansallista täytäntöönpanoa koskeviksi lainsäädännöksi. Direktiivin implementoinnilla on tarkoitus korvata nykyinen laki vakuutusedustuksesta (15.7.2005/570) vakuutusten tarjoamisesta koskevalla lailla. Laki vakuutusten tarjoamisesta tulee sääntelemään vakuutusasiamiesten ja vakuutusmeklareiden lisäksi myös vakuutusyhtiöitä vakuutusten tarjoajana.

Vakuutusten tarjoamista koskevan direktiivin päätavoitteina on harmonisoida eurooppalainen vakuutusmarkkina niin, että Euroopan tasolla:

- Turvataan vakuutusyhtiöiden, niitä edustavien vakuutusasiamiesten ja vakuutuksenottajaa edustavien vakuutusmeklareiden tasapuolinen kohtelu vakuutusmarkkinoilla (level playing field)
- Vahvistetaan kuluttaja-asemassa olevien vakuutuksenottajien suoja
- Lisätään läpinäkyvyyttä etenkin vakuutusyhtiöiden ja niiden asiamiesten osalta vakuutusmarkkinoiden terveen kehityksen turvaamiseksi

Edellä mainitut direktiivin päätavoitteet sisältävät toivottuja ja kannatettavia päämääriä, jotka oikein toteutettuina toisivat parannusta myös Suomen vakuutusmarkkinaan ja tämä onkin direktiivin tarkoituksena. Nämä direktiivin päätavoitteet ja -vaatimukset eivät kuitenkaan täyty lakiesityksessä sen nykysisältöisenä. Suomen Vakuutusmeklariliitto on jättänyt eriävän mielipiteen työryhmälle erityisesti lakiesityksessä olevien ehdotettujen 44 § ja 46 § osalta.

Ehdotetut kansalliset kiristykset ovat Suomen kansallisen edun vastaisia, sillä ne sulkevat kotimaisen vakuutusmarkkinan toimivuutta vakuutuksenottajien vahingoksi sekä rajoittavat kotimaisten vakuutusmeklareiden ja viime kädessä myös kotimaisten vakuutusyhtiöidenkin toimintaa ja kansainvälistymistä. Kansalliset kiristykset palvelevat lähinnä muutamaa kotimaista vakuutusyhtiötä ja niiden Suomen vakuutusmarkkinoilla olevan kilpailun rajoittamispyrkimyksiä vakuutuksenottajan edun vastaisesti. SVAM on erittäin huolissaan lakiesityksen vaikutuksesta nykysisältöisenä Suomen vakuutusmarkkinan läpinäkyvään kehitykseen, vakuutuksenottajien suojaan, vakuutusmarkkinoilla tarvittavaan terveeseen kilpailuun ja negatiivisen markkinakehityksen kautta viime kädessä myös Suomen kansantalouteen.

Ehdotettu laki on nykysisältöisenä myös direktiivin hengen ja sanamuodon vastainen. Direktiivi ei anna mahdollisuutta niin tiukoihin kansallisiin kiristykseen kuin mitä lakiesitykseen nykysisältöisenä sisältyy. Lakiesityksen valmistelussa ei ole myöskään riittävästi arvioitu lain vaikutusta kotimaisen

vakuutusmarkkinan kehitykseen osana eurooppalaista vakuutusmarkkinaa ja vakuutuksenottajien suojaan kokonaisuudessaan.

EUROOPPALAINEN JA KANSAINVÄLINEN VAKUUTUSMARKKINA

Eurooppalainen ja myös kansainvälinen vakuutusmarkkina on perinteisesti rakentunut niin, että vakuutusmarkkinoiden toimivuuden ja läpinäkyvyyden vuoksi sen tärkeinä osina ovat historiallisesti olleet sekä vakuutusyhtiöt ja niitä edustavat vakuutusasiamiehet että vakuutuksenottajaa edustavat vakuutusmeklarit. Vakuutusmeklarit ovat toimineet eurooppalaisella vakuutusmarkkinalla 1600 -luvun lopulta lähtien. Eurooppalaisella ja kansainvälisellä vakuutusmarkkinalla yli 50 % vakuutuksista hankitaan vakuutuksenottajaa edustavien vakuutusmeklareiden välityksellä. Eurooppalaisella vakuutusmarkkinalla tapahtuu jatkuvasti integraatiokehitystä, varsinkin digitaalisten palveluiden myötä nyt ja tulevaisuudessa.

Pohjoismaisen vakuutusmarkkinan keskus on Tukholma, jossa paikallinen lainsäädäntö ei aseta rajoituksia vakuutusmeklarin toiminnalle ja käyttämiselle. Siksi Ruotsissa toimiikin paljon vakuutusmeklareita, jotka tarjoavat palveluja julkisyhteisöjen ja suuryritysten lisäksi myös kuluttajille ja pienyrityksille. Ruotsi ei näillä näkymin suunnittele lainsäädännön kiristämistä uuden direktiivin johdosta.

Yksi suurista eurooppalaisista vakuutusmarkkinoista on Saksa, jossa meklariyrityksiä on noin 250.000 kappaletta. Kun Saksassa alettiin suunnittelemaan direktiivin kansallista voimaansaattamista, ehdotettiin aluksi yleisluontoisena ajatuksena vakuutusmeklareille kieltoa ottaa vastaan palkkio vakuutusyhtiöltä kuluttaja-asiakkaiden osalta. Rajoituksesta kuitenkin luovuttiin, koska sen todettiin monilla tavoin heikentävän kuluttajansuojaa. Saksassa todettiin, että vakuutusyhtiöllä ei olisi riittävästi resursseja yksilöllisen konsultoinnin tuottamiseksi kuluttajille niiden intressissä, joten ammattimaisen vakuutuksenottajia edustavan asiantuntija-avun käyttäminen haluttiin jatkossakin varmistaa erityisesti kuluttaja-asiakkaiden osalta.

SUOMEN VAKUUTUSMARKKINA

Suomen vakuutusmarkkina on hyvin suljettu ja kehittymätön suhteessa pohjoismaiseen, eurooppalaiseen ja kansainväliseen vakuutusmarkkinaan. Suomen vakuutusmarkkinaa on leimannut sen kilpailullisesti epätäydellinen oligopolistinen luonne vakuutusyhtiöiden tehokkaan kilpailun puuttumisen vuoksi. Suomessa vain noin 10 % vakuutuksista hankitaan vakuutuksenottajaa edustavien vakuutusmeklareiden välityksellä. Vaikka Suomen vakuutusmarkkina on ollut tähän mennessä hyvin erilainen kansainväliseen vakuutusmarkkinaan verrattuna, tarvitaan täällä samoja vakuutuksenottajien intressit turvaavia palveluja kuin muillakin markkinoilla.

Suomessa toimii suuria kansainvälisiä vakuutusmeklariyhtiöitä ja kotimaisia toimijoita. Perinteisesti Euroopassa ja muualla maailmassa vakuutusmeklarit palvelevat julkisyhteisöjä, kaiken kokoisia yrityksiä sekä kuluttaja-asiakkaita vahinkovakuutuksiin, henkivakuutuksiin ja sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyen. Suomessa sen sijaan vakuutusmeklarit palvelevat lähinnä vahinkovakuutuspuolella ja niidenkin osalta palvelevat lähinnä julkisyhteisöjä sekä suuria ja keskisuuria yrityksiä. Suomessa ei juurikaan ole tarjolla vakuutusmeklaripalveluita kuluttaja-asiakkaille

eikä pienille tai keskisuurille yrityksille, koska nykyinen laki vakuutusedustuksesta ja nyt ehdotettu lakiesitys estävät markkinan kehityksen joustamattomilla säännöksillään.

VAKUUTUSMEKLAREIDEN MERKITYS VAKUUTUKSENOTTAJALLE

Vakuutusmeklari on lain mukaan aina vakuutusyhtiöstä riippumaton vakuutuksenottajan edustaja. Vakuutusmeklari kartoittaa vakuutuksenottajan riskit, suunnittelee tarvittavan vakuutusturvan ja hankkii sen asiakkaalleen. Vakuutusmeklarin toimeksiantoon kuuluu myös tyypillisesti kaikki vakuutuksiin liittyvä hallinnointi, vahingoissa avustaminen sekä erityisesti riskienhallintaan liittyvät neuvonantopalvelut. Vakuutusmeklarin toiminta voidaan rinnastaa muun muassa esimerkiksi asianajotoimintaan tai muuhun erityisasiantuntemusta tuottavaan palveluun. Samalla tavalla kuin yritykset ulkoistavat lakiasiansa asianajotoimistojen hoitoon, ne ulkoistavat myös vakuutusasiansa niihin erikoistuneille erityisasiantuntijoille eli vakuutusmeklareille.

Vakuutus on abstrakti tuote jonka ehtojen, hinnan ja muiden ominaisuuksien vertailu on vakuutuksenottajan näkökulmasta usein hankalaa. Vakuutusmeklari kartoittaa asiakkaansa riskit ja hankkii niihin parhaiten sopivat ratkaisut. Vakuutusyhtiöt eli vakuutustuotteiden rakentajat ja myyjät eivät itse aktiivisesti tarjoa vakuutuksenottajalle aina välttämättä parhaita ratkaisuja tai edes kartoita asiakkaiden riskejä pitäen huolta vakuutuksenottajien parhaista intresseistä, koska vakuutusyhtiöiden intressit ovat vakuutuksenottajiin nähden vastakkaiset.

Vakuutusmeklarit parantavat vakuutuksenottajien ja täten myös kuluttaja-asiakkaiden sekä niihin rinnastettavien pienyritysten neuvotteluvoimaa suhteessa vakuutusyhtiöihin. Vakuutusmeklarit voivat esimerkiksi myös edustaa suurempaa asiakasryhmää kerralla ja hankkia asiakkailleen vakuutuksia sellaisilla hinnoilla ja ehdoilla, joita yksittäiset asiakkaat itse eivät pysty vakuutusyhtiön kanssa neuvottelemaan.

Vakuutus sopimuksessa turvan sisällöllä on asiakkaan kannalta keskeinen merkitys, sillä vahinkotilanteessa vakuutettavan edun arvo ylittää vakuutusmaksun usein moninkertaisesti. Näin ollen on vakuutuksenottajan edun mukaista, että vakuutusta hankittaessa on mahdollisuus käyttää vakuutuksenottajaa edustavaa asiantuntija-apua monipuolisesti. Rajaamalla alan toimijoiden toimintamahdollisuuksia muusta eurooppalaisesta vakuutusmarkkinasta poiketen ei varmisteta vakuutusmarkkinoilla olevien palvelujen laatua ja vakuutuksenottajien suojaa, kuluttajansuoja mukaan lukien. Vakuutusmeklari on myös lainvalmistelun yhteydessä virheellisesti rinnastettu vakuutusten myyjiin eli vakuutusyhtiöihin ja vakuutusasiamiehiin, vaikka todellisuudessa vakuutusmeklari edustaa aina vakuutuksen ostajaa.

Nyky sääntely ja nyt ehdotettu lakiesitys nykysisältöisenä johtavat siihen, että ainoastaan suuremmilla yrityksillä on mahdollisuus käyttää vakuutusyhtiöstä riippumatonta vakuutusmeklaria. Muuttuvassa maailmassa myös pienemmillä yrityksillä, erityisesti Suomen ulkopuolisille markkinoille suuntaavilla kasvuyrityksillä, sekä luonnollisestikin myös kuluttajilla, on tarve käyttää heidän etujaan ajavaa osapuolta heille taloudellisesti merkityksellisten vakuutusten hankinnassa.

VAKUUTUSMEKLAREIDEN MERKITYS VAKUUTUSMARKKINALLE

Vakuutusmeklarit lisäävät vakuutusyhtiöiden välistä kilpailua sekä kehittävät tervettä ja läpinäkyvää vakuutusmarkkinaa. Vakuutusmeklarit myös tuovat uusia vakuutusratkaisuja sekä kansainvälisiä vakuutusyhtiöitä vakuutuksenottajien saataville.

Vakuutusmeklareilla on usein kansainvälisen toimintansa vuoksi sellaista erityisosaamista ja vakuutusmarkkinoita koskevaa laajempaa näkemystä, jota esimerkiksi kotimaisilla vakuutusyhtiöillä ja kotimaisella vakuutusmarkkinalla ei ole. Lisäksi kotimaiset vakuutusyhtiöt eivät tarjoa tai kykene tarjoamaan kaikkia vakuutuksia vakuutuksenottajien tarpeisiin, jolloin oikeansisältöisen vakuutuksen hankkimiseen tarvitaan ammattitaitoista vakuutusmeklaria.

Vakuutusmeklaritoiminnalla on luonnollisestikin myös työllistävä vaikutus. Toimivampi vakuutus- ja vakuutusmeklarimarkkina työllistäisi Suomessa merkittävästi lisää. Työllisyysnäkökulma on oleellinen erityisesti huomioiden vakuutusyhtiöiden kasvava paine vähentää kulujaan ja henkilöstöään, minkä johdosta alan työttömyys on kasvanut viime vuosina.

SUOMEN LAINSÄÄDÄNNÖN DIREKTIIVINVASTAISUUS

Suomen nykyinen vakuutusedustusta koskeva laki on jo huomattavasti tiukempi kuin muualla Euroopassa, vaikka lain taustalla olevan aikaisemman direktiivin oli tarkoitus yhtenäistää eurooppalaista vakuutusmarkkinaa. Euroopan Unionin komissio on jo useaan otteeseen puuttunut näihin tarpeettomiin ja perusteettomiin kansallisiin kiristykseen Suomen vakuutusmarkkinoita koskevassa lainsäädännössä.

Euroopan tasolla on ollut yksiselitteinen tahtotila poistaa edellä mainitun kaltaiset sisämarkkinoiden toimivuutta ja yhtenäisyyttä haittaavat kansalliset kiristykset vakuutusmarkkinoilta. Tämän vuoksi uuden direktiivin kantavaksi periaatteeksi otettiin vakuutusmarkkinoilla toimivien vakuutusmeklareiden, vakuutusasiamiesten ja vakuutusyhtiöiden tasapuolinen kohtelu (level playing field) sekä kuluttajansuoja terveen ja läpinäkyvän eurooppalaisen vakuutusmarkkinan kehittymisen varmistamiseksi. Nyt esillä oleva lakiehdotus sisältää kuitenkin edelleen direktiivin vastaisia kansallisia tiukennuksia, vaikka direktiivi jo tyhjentävästi määrittelee, miten ja millä keinoin vakuutuksenottajia tulee suojata vakuutuksia tarjottaessa.

Euroopan Unionin komissio on jo ottanut kantaa Suomen nykyisessä vakuutusedustusta koskevassa laissa (15.7.2005/570) olevien saman sisältöisten kansallisten kiristysten osalta ja todennut yksiselitteisesti, että ne ovat ristiriidassa muun EU -lainsäädännön kanssa. Mikäli nyt ehdotettu uusi lainsäädäntö on edelleen direktiivin vastainen, on todennäköistä, että komissio tulee puuttumaan siihen. Myös Kilpailuvirasto (nykyisin Kilpailu- ja kuluttajavirasto) on jo aikaisemmin ottanut kantaa Suomen vakuutusedustusta koskevassa laissa oleviin tarpeettomiin ja perusteettomiin kansallisiin kiristykseen.

Myös vakuutusedustajien eurooppalainen kattojärjestö BIPAR on ilmaissut huolestuneisuutensa Suomen vakuutusmarkkinan terveestä ja läpinäkyvästä kehityksestä, ja on ollut useaan otteeseen

yhteydessä myös sosiaali- ja terveysministeriöön nykyisen vakuutusedustusta koskevan lain kansallisten kiristysten osalta.

EHDOTETUN LAIN NEGATIIVISET VAIKUTUKSET

Lakiesitys nykyisältöisenä estää suomalaisen vakuutusmarkkinan kehityksen osana yhteiseurooppalaista vakuutusmarkkinaa ja rajoittaa vakuutusyhtiöiden välistä kilpailua erityisesti vakuutuksenottajien vahingoksi. Lisäksi se rajoittaa perusteettomasti vakuutuksenottajia edustavien vakuutusmeklareiden toimintamahdollisuuksia ja samalla myös kotimaisten vakuutusyhtiöidenkin toimintaa. Esitys myös estää myös kotimaisen vakuutusmarkkinan kehityksen vakuutuksenottajan kannalta läpinäkyvämpään ja kustannustehokkaampaan suuntaan.

Nykyinen laki vakuutusedustuksesta ja ehdotettu laki vakuutusten tarjoamisesta nykyisältöisenä eivät sovellu nykyaikaiseen vakuutusmarkkinaan, saati tulevaisuuden digitalisoituvaan markkinaan. Digitaalisten vakuutuspalvelujen tuottaminen ja saatavilla olo vakuutuksenottajille on suunta, johon vakuutusmarkkina on globalisaation ja digitalisaation myötä kulkemassa. Tällöin markkinoille tulee vääjäämättä ulkomaisia toimijoita, kun digitaalitekniikan kehittyessä vakuutuspalveluita voidaan tarjota helposti suomenkielisenä myös ulkomaisten tahojen toimesta. Lakiesitys nykyisältöisenä estää kotimaisia toimijoita rakentamasta tehokkaasti tällaisia järjestelmiä, jolloin markkina saattaa siirtyä tältä osin ulkomaisten toimijoiden haltuun. Ulkomaisten toimijoiden osalta valvonta- ja muutoksenhakukeinot voivat olla puutteellisia, mikä heikentää vakuutuksenottajien ja erityisesti kuluttaja-asiakkaiden suojaa. Vakuutuksenottajien ja erityisesti kuluttajien etu tällöin on, että markkinalla on myös kotimaisia toimijoita, joita Suomen viranomaiset valvovat ja joiden toimintaa mahdollisesti koskevassa muutoksenhaussa vakuutuksenottaja voi käyttää kotimaisia muutoksenhakukeinoja.

Tunnusomaista Suomen markkinan kehitykselle viime vuosina on ollut, että erityisesti kansainvälisten vakuutusalan toimijoiden integroituminen Suomen markkinalle on vähentynyt, vaikkakin esimerkiksi muualla Euroopassa ja erityisesti Ruotsissa kehityssuunta on päinvastainen. Tämä vaikeuttaa uusien vakuutuksenottajia palvelevien innovaatioiden tuomista Suomen markkinoille ja lisäksi kilpailunrajoittamisen kautta nostaa vakuutusmaksuja.

Yleinen kehityssuunta EU:ssa on myös maksuliikenteen yksinkertaistaminen ja helpottaminen, mistä hyvänä esimerkkinä toimii maksupalveludirektiivi, joka avaa palveluiden rajoja pankkisektorilla. Samanlainen kehitys on rantautumassa myös vakuutusmarkkinalle, jolloin ammattitaitoisen välityspalvelun merkitys korostuu.

SVAM on erittäin huolissaan siitä, että nykyajan digitalisoituvassa maailmassa merkittävä osa kotimaista vakuutusmarkkinaa siirtyy Suomen rajojen ulkopuolelle, mikäli kotimainen lainsäädäntö sisältää tarpeettomia ja perusteettomia kansallisia kiristyksiä verrattuna muuhun Eurooppaan.

DIREKTIIVIN VASTAISET ESITETYT LAINKOHDAT

Varojen erillisuus (46 § 2 momentti)

Lakiesityksen mukaan vakuutusmeklari ei saa vastaanottaa, pitää hallussa taikka välittää asiakkaalle tai tämän vakuutuksenantajalle kuuluvia varoja, jos asiakas on kuluttaja tai siihen rinnastettava elinkeinonharjoittaja, paitsi jos varojen säilytys tai siirto muutoin aiheuttaa asiakkaalle kohtuutonta hankaluutta.

Tämä esitys on vastoin direktiiviä ja on lisäksi ristiriidassa muun asiakasvarojen käsittelyä koskevan kansallisen lainsäädännön kanssa. Direktiivissä on lista asiakasvarojen suojelemiseksi sallituista keinoista. Tämä lista on tyhjentävä, joten kansalliset laajennukset eivät ole sallittuja. Direktiivi ei anna mahdollisuutta kieltää asiakasvarojen välittämistä, joten ehdotettua 46 §:ää ei voida esitetyn sisältöisenä sisällyttää Suomen lainsäädäntöön.

Asiakasvarojen erillisyyttä koskeva säännös tulee kotimaisen lainsäädännön yhteneväisyyden vuoksi olla saman sisältöinen muun vastaavan asiakasvarojen käsittelyä koskevan kansallisen lainsäädännön kanssa (kuten mm. sijoituspalveluja, kiinteistönvälittäjiä, asianajajia, kauppaedustajia ja myyntimiehiä sekä joukkorahoitusta koskevat lait). Kaikkiin näihin lakeihin sisältyy ainoastaan vaatimus pitää asiakkaan varat erillään omista varoistaan, eikä ole perusteltua säännellä vakuutusmeklareita eri tavoin ja asettaa vakuutusmeklareita perusteettomasti eri asemaan muiden vastaavien toimijoiden kanssa.

On myös huomattava, että monet vakuutuksenottajat nimenomaan toivovat koottua laskutusta vakuutusmeklarin kautta, joka mahdollistaisi asiakkaille tehokkaamman, joustavamman ja selkeämmän kokonaisvaltaisen palvelun.

Edellä mainittua esitettyä lainkohtaa koskevia lakiesityksen perusteluja tulee myös korjata.

Vakuutusmeklarin palkkio (44 § 1 momentti)

Esityksen mukaan vakuutusmeklari saa ottaa vastaan palkkion vain toimeksiantajaltaan.

Lakiehdotus sisältää jo aiemmassa laissa olleen direktiivinvastaisen säännöksen siitä, että vakuutusmeklari saa ottaa vastaan palkkionsa ainoastaan toimeksiantajaltaan. Direktiivi sallii tiukemmat kansalliset säännökset ainoastaan silloin kun ne koskevat **kuluttaja-asiakkaita** ja silloinkin vakuutustuotteiden **tarjoamisen** yhteydessä, kuten direktiivin alussa on todettu.

Direktiivin kansallisia tiukennuksia koskeva sanamuoto on seuraava:

”Jäsenvaltiot voivat kieltää hyväksymästä tai ottamasta vastaan palkkioita, provisioita tai muita rahallisia tai ei-rahallisia etuja, jotka kolmas osapuoli tai kolmannen osapuolen puolesta toimiva henkilö **maksaa tai tarjoaa** vakuutusten tarjoajalle **vakuutustuotteiden tarjoamisen yhteydessä**, taikka rajoittaa niiden hyväksymistä tai vastaanottamista.”

Ehdotettu lainsäädännös ja direktiivi ovat keskenään ristiriidassa. Vakuutusmeklarin palkkiosta sovitaan vakuutuksenottajan kanssa kirjallisella toimeksiantosopimuksella. Se, keneltä palkkio sen jälkeen vastaanotetaan, ei ole millään muotoa sama asia kuin kuka palkkion maksaa. Direktiivin tavoitteena

on estää toimijoita sopimasta vakuutusyhtiön eli kolmannen osapuolen kanssa palkkioista vakuutuksenottajan vahingoksi ja tietämättä, eikä ehdotettu momentti ole perusteltu direktiivin tavoitteen toteuttamiseksi.

Lakiesityksessä oleva säännös estäisi asiakkaan edun mukaisen palvelun tuottamisen, sillä se ei sallisi asiakkaan maksaa vakuutusmeklarin palkkiota vakuutusmaksun yhteydessä vakuutusyhtiön kautta, mikä on yleisesti vakiintunut, hyväksi havaittu ja toimiva käytäntö Euroopassa ja muualla maailmassa. Lakiesityksen valmistelun yhteydessä on perusteltu säännöstä vakuutusmeklarin riippumattomuuden varmistamisella, mutta maksun vastaanottaminen maksun välittäjänä toimivan vakuutusyhtiön kautta ei voi mitenkään luoda riippuvuutta maksun välittäjän ja maksun saajan kanssa, jos maksun välittäjä ei missään vaiheessa osallistu vakuutusmeklarin palkkiosta sopimiseen, vaan ainoastaan tilittää sen eteenpäin vakuutuksenottajan valtuuttamana. Direktiivi ei salli maksun välittämisen kieltämistä, joten ehdotettu lain sanamuoto on direktiivin vastainen ja tulee siksi poistaa kokonaan tai ainakin muuttaa direktiivin sallimien rajojen mukaiseksi.

Lisäksi direktiivi antaa mahdollisuuden kieltää ainoastaan kolmannen osapuolen (eli lähinnä vakuutusyhtiön) maksamat/tarjoamat edut vakuutustuotteiden **tarjoamisen** yhteydessä. Kyseessä ei siis ole täydellinen kieltä ottaa palkkiota vastaan muiltakin kuin toimeksiantajalta. Kyseessä tulee olla vakuutusten **tarjoamisen** yhteydessä tarjottavasta/maksettavasta edusta. Direktiivi ei siis anna mahdollisuutta kieltää meklarin suorittamaa vahinkokäsittelyä tai vakuutuksen hoitoa niin, että vakuutusyhtiö ei saisi suorittaa vakuutuksenottajan korvauskäsittelystä tai muusta vakuutuksen hoidosta aiheutuneita kustannuksia vakuutusmeklarille.

Edellä mainitun lisäksi vakuutusmeklaripalveluissa ei ole mitään sellaista erityispiirrettä, jonka vuoksi olisi perusteltua rajoittaa myöskään erityisesti yritysasiakkaiden ja vakuutusmeklariyhtiöiden välistä sopimusvapautta.

Euroopan Unionin komissio on jo ottanut kantaa erityisesti Suomen nykyisessä vakuutusedustusta koskevassa laissa (15.7.2005/570) olevan saman sisältöisen vakuutusmeklarin palkkiota koskevan pykälän osalta ja todennut yksiselitteisesti, että se on ristiriidassa muun EU -lainsäädännön kanssa.

Edellä mainittua esitettyä lainkohtaa koskevia lakiesityksen perusteluja tulee myös korjata.

Sijoitusvakuutuksia koskevat lisävaatimukset (6 luku)

Sijoitusvakuutuksia koskevat säännökset lakiesityksessä ja sen perusteluissa ovat epäselvät ja epäyhtenäiset eri vakuutusten tarjoajien välillä, joten lakiesitystä ja sen perusteluita on syytä tarkistaa direktiivin vaatimusten mukaisiksi.

Vakuutusmeklarilta kielletään sijoitusvakuutusten sisällä olevien sijoitusinstrumentteja koskevien palkkioiden vastaanottaminen sijoituspalveluyrityksiltä, mutta sama kieltä ei koske esimerkiksi vakuutusyhtiötä, joten esitys on myös tältä osin vastoin direktiivin kantavia periaatteita ja vaatimuksia kohdella kaikkia vakuutusten tarjoajia tasapuolisesti markkinoilla (level playing field).

Sijoituspalveluita koskeva MiFID II -direktiivi edellyttää, että erityisesti riippumatonta sijoitusneuvontaa harjoittava toimija ei saa vastaanottaa kolmannelta osapuolelta palkkioita

sijoitusinstrumenttien osalta. Suomessa ei ole MiFID II -direktiivin tarkoittamalla tavalla riippumatonta sijoitusneuvontaa harjoittavia toimijoita, eikä näitä ole myöskään vakuutusmeklaritoimialalla, joten tällainen kiello on täysin perusteeton.

Vakuutusmeklarin rekisteröinnin edellytykset (7 § 1 momentti 6 kohta)

Lakiesityksen sanamuodon mukaan Finanssivalvonnan on rekisteröitävä hakija vakuutusmeklariksi tai sivutoimiseksi vakuutusmeklariksi, jos vakuutusedustajaksi rekisteröinnin hakija on oikeushenkilö, ja sen palveluksessa olevista, vakuutusten tarjoamiseen osallistuvista henkilöistä vähintään 30 prosenttia rekisteröidään vakuutusmeklareiksi.

SVAM:n näkemyksen mukaan 10 prosenttia riittää rekisteröintimääräksi, muun muassa koska muualla Euroopan vakuutusmarkkinoilla ei vastaavanlaista vakuutusmeklaritoimialalle tulon estettä ja kilpailunrajoitusta sellaisenaan tunneta.

LOPUKSI

Vakuutusasiakkaiden edun ja yleisemmin vakuutusmarkkinoiden terveen kehityksen kannalta on tärkeää, että vakuutusmarkkinoilla toimii vakuutusyhtiöistä riippumattomia ammattimaisia vakuutusneuvottajia edustavia vakuutusmeklareita vakuutusten hankinnassa, hoidossa ja vahinkoasioissa. Tämä on tärkeää erityisesti kuluttaja-asiakkaiden ja niihin rinnastettavien pienten elinkeinonharjoittajien kohdalla, joilla ei ole vastaavia mahdollisuuksia arvioida eri vakuutusmarkkinoilla olevien toimijoiden asemaa ja etuaan kuin suurilla yritysasiakkaila.

Osa ehdotetuista säännöksistä on direktiivin vastaisia. EU:n komission on jo aiemman lainsäädännön osalta puuttunut tähän kansalliseen tilanteeseen, joten olisi erikoista jos tilannetta ei nyt korjattaisi uudessa lainsäädännössä.

SVAM on nyt esittänyt sellaisten kuluttajan suojaamiseksi tarpeettomien pykälien poistamista, joiden tosiasiallisena vaikuttimena on kilpailun rajoittaminen Suomen vakuutusmarkkinalla. Toimiva ja läpinäkyvä vakuutusmarkkina on nimenomaan vakuutusneuvottajien ja erityisesti kuluttaja-asiakkaiden etu. Koska nämä kansalliset kiritykset ovat myös direktiivin vastaisia, ehdotettua lakia on tältä osin välttämätöntä muuttaa.

Aikaisempi vakuutusmarkkinoita koskeva sääntely on osaltaan rajoittanut Finanssivalvonnan keinoja puuttua vakuutusmarkkinoilla oleviin epäkohtiin. Uusi vakuutusten tarjoamista koskeva direktiivi mahdollistaa tehokkaiden valvontakeinojen käytön, jolloin Suomen vakuutusmarkkinan kehittyminen terveeseen ja läpinäkyvään suuntaan voidaan varmistaa myös ilman vakuutusneuvottajien etujen ja tarpeiden toteuttamista rajoittavia säännöksiä.

SVAM on lakiesityksen valmistelleessa työryhmässä esittänyt, että lakiesityksestä kansallisen vakuutusmarkkinan tulevaisuuden turvaamiseksi poistetaan ne pykälät, jotka ovat direktiivin vastaisia ja tosiasiaassa tarpeettomia kuluttajien suojaamiseksi, erityisesti kun kuluttajansuoja tulee toteutumaan tehokkaasti jo lain muiden säännösten kautta.

12.6.2017

SVAM pyytää, että lainvalmistelussa otetaan huomioon tässä lausunnossa esitetyt asiat ja vakuutusten tarjoamista koskeva direktiivi saatetaan voimaan kansallisessa lainsäädännössä direktiivin vaatimusten mukaisesti.

Kunnioitavasti,

Juuso Vierikko

Hallituksen jäsen

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry

Sari Harjunniemi

Hallituksen jäsen

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry